

AUTORITATEA EUROPEANĂ PENTRU PROTECȚIA DATELOR

Rezumatul Avizului Autorității Europene pentru Protecția Datelor referitor la pachetul Comisiei privind alegerile europene libere și corecte

[Textul integral al avizului poate fi consultat în limbile engleză, franceză și germană pe site-ul AEPD www.edps.europa.eu]

(2019/C 47/05)

Funcționarea Uniunii se bazează pe democrația reprezentativă. Comunicarea politică este esențială pentru participarea cetățenilor, forțelor politice și a candidaților la viața democratică și în ceea ce privește dreptul fundamental la libertatea de expresie. Aceste drepturi și libertăți sunt interdependente cu dreptul la respectul vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței și dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Mai devreme anul acesta, în Avizul nr. 3 din martie 2018 privind manipularea online, AEPD a reliefat riscurile la care sunt supuse drepturile fundamentale ale piețelor concentrate.

În contextul discursului privind starea Uniunii din 2018, Comisia a prezentat un pachet de securitate axat pe alegeri europene libere și corecte. Acest pachet cuprinde o Comunicare, Orientări privind punerea în aplicare a legislației Uniunii referitoare la protecția datelor în context electoral, o recomandare și o propunere de regulament în ceea ce privește o procedură de verificare legată de încălcarea regulilor privind protecția datelor cu caracter personal în contextul alegerilor pentru Parlamentul European. AEPD recunoaște referința cu privire la rolul platformelor de comunicare socială și cu privire la modul în care această inițiativă ar fi în concordanță cu Codul de practică privind dezinformarea online. Din perspectiva alegerilor viitoare pentru Parlamentul European din mai anul viitor și a numeroaselor alegeri naționale programate pentru 2019, AEPD recunoaște, de asemenea, recomandările pentru crearea rețelelor naționale de alegeri și a unei rețele europene de coordonare. Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor folosește această ocazie pentru a-și arăta disponibilitatea de a participa la această rețea europeană. Acest lucru ar veni în completarea acțiunii AEPD în acest domeniu, în special atelierul pe care îl organizează în februarie anul viitor. De asemenea, AEPD recunoaște recomandarea pentru statele membre de a efectua o evaluare cuprinzătoare a riscurilor asociate alegerilor pentru Parlamentul European, din perspectiva identificării potențialelor incidente cibernetice care ar putea afecta integritatea procesului electoral și subliniază caracterul urgent al acestei chestiuni.

În general, AEPD consideră că, pentru o claritate suplimentară, ar fi putut fi inclusă o referință la prelucrarea datelor cu caracter personal de către Parlamentul European, Autoritatea pentru partidele politice europene și fundațiile politice europene și Comitetul de persoane independente, ca fiind în domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/2002/CE⁽¹⁾ [anterior, Regulamentul (CE) nr. 45/2001]. În plus și mai concret, AEPD face câteva recomandări în legătură cu Regulamentul propus, printre care clarificarea scopului măsurilor și obiectivele complementare ale unor asemenea sancțiuni, inclusiv deciziile AEPD de găsire a unei încălcări a Regulamentului (UE) 2018/1725 și o referință la cadrul juridic actual cu privire la protecția datelor cu caracter personal pentru cooperarea dintre autoritățile naționale de supervizare a protecției datelor și AEPD, precum și asigurarea confidențialității schimbului de informații în contextul cooperării dintre autoritățile de supervizare a protecției datelor și Comitetul persoanelor independente.

1. Introducere și context

1. În contextul discursului privind starea Uniunii din 2018, pe data de 12 septembrie 2018, Comisia a prezentat un pachet de securitate axat pe alegeri europene libere și corecte. Acesta este alcătuit dintr-o propunere legislativă însoțită de 3 măsuri nelegislative:

— Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 1141/2014 în ceea ce privește o procedură de verificare legată de încălcări ale normelor de protecție a datelor cu caracter personal în contextul alegerilor pentru Parlamentul European [COM(2018) 636 final/2] (denumită în continuare „regulamentul propus”);

⁽¹⁾ JO L 295, 21.11.2018, p. 39.

- Comunicare privind asigurarea alegerilor europene libere și corecte [COM(2018) 637 final] (denumită în continuare „Comunicarea”);
 - Recomandare privind rețelele de cooperare în materie de alegeri, transparența și protecția online împotriva incidentelor de securitate cibernetică și a campaniilor de dezinformare în contextul alegerilor pentru Parlamentul European [C(2018) 5949 final] (denumită în continuare „Recomandarea”) și
 - Orientările Comisiei privind aplicarea legislației Uniunii în materie de protecție a datelor în contextul alegerilor [COM(2018) 638 final] (denumite în continuare „Orientările”).
2. Acest pachet a fost adoptat în vederea asigurării unor alegeri corecte și libere pentru Parlamentul European, care vor avea loc în mai 2019, luându-se în considerare noile provocări reprezentate de comunicarea online și de dezvoltările recente precum cazul „Facebook/Cambridge Analytica”⁽⁷⁾. Pachetul este prezentat împreună cu o propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de înființare a unui Centru de competențe european industrial, tehnologic și de cercetare în materie de securitate cibernetică și a unei rețele de centre naționale de coordonare [COM(2018) 630 final]⁽⁸⁾.
 3. Pachetul completează Comunicarea Comisiei din 26 aprilie 2018 „Combaterea dezinformării online: o abordare europeană” (COM/2018/236 final), care încearcă să promoveze un mediu online mai transparent, mai demn de încredere și mai responsabil. Unul dintre rezultatele esențiale ale acestuia, Codul de bune practici privind dezinformarea, a fost publicat la 26 septembrie 2018. De asemenea, Comisia a publicat opinia Grupului forumului multi-partit privind Codul de bune practici⁽⁹⁾. Acțiunile prevăzute în această comunicare, inclusiv acest Cod de bune practici, completează activitatea în derulare a SEAE. Ca urmare a concluziilor Consiliului European din 28 iunie 2018⁽¹⁰⁾, Comisia și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate vor prezenta, în cooperare cu statele membre, un plan de acțiune revizuit pentru combaterea dezinformării, până la sfârșitul anului⁽¹¹⁾.
 4. Scopul regulamentului propus „este impunerea de sancțiuni financiare partidelor politice europene sau fundațiilor politice europene care utilizează încălcări ale normelor de protecție a datelor pentru a influența sau a încerca să influențeze în mod deliberat rezultatul alegerilor pentru Parlamentul European”⁽⁷⁾. Pe lângă penalitățile financiare care ar putea fi impuse partidelor sau fundațiilor politice europene, de 5 % din bugetul lor anual⁽⁸⁾, un nou motiv va fi „adăugat la lista de încălcări care împiedică un partid politic european sau o fundație politică europeană să solicite finanțare din bugetul general al Uniunii Europene în anul în care a fost impusă sancțiunea”⁽⁹⁾. În Recomandarea sa, Comisia încurajează autoritățile naționale de supraveghere a protecției datelor înființate în baza Regulamentului general privind protecția datelor (în continuare „RGPD”) să informeze imediat și proactiv Autoritatea pentru partidele politice europene și fundațiile politice europene (denumită în continuare „Autoritatea”) ⁽¹⁰⁾ cu privire la deciziile lor prin care constată o încălcare a regulilor de protecție a datelor, în cazul în care încălcarea este legată de activitățile politice derulate de un partid politic european sau de o fundație politică europeană „în scopul influențării alegerilor pentru Parlamentul European”⁽¹¹⁾. De asemenea, Comisia recomandă statelor membre, pentru cazurile care implică partide politice sau fundații politice la nivel național și regional, să „aplice sancțiunile adecvate”⁽¹²⁾.
 5. În plus, Recomandarea încurajează înființarea unei rețele naționale pentru alegeri în fiecare stat membru, precum și o rețea europeană de coordonare cu privire la alegerile pentru Parlamentul European⁽¹³⁾. Ultima este urmarea

⁽⁷⁾ Comunicarea, p. 2.

⁽⁸⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5681_en.htm

⁽⁹⁾ Codul și anexa lui, precum și opinia privind grupul sunt disponibile la: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

⁽¹⁰⁾ Disponibil la: <https://www.consilium.europa.eu/media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf>

⁽¹¹⁾ Comunicarea, p. 10.

⁽¹²⁾ Expunere de motive privind propunerea de regulament, p. 2.

⁽¹³⁾ A se vedea articolul 27, alineatul (4), litera (a) din Regulamentul nr. 1141/2014 și Fișa informativă a Comisiei privind alegerile europene libere și corecte, disponibilă la: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-factsheet-free-fair-elections_en.pdf

⁽¹⁴⁾ Expunere de motive privind propunerea de regulament, p. 6.

⁽¹⁵⁾ Această Autoritate a fost înființată în baza Regulamentului nr. 1141/2014 (articolul 6).

⁽¹⁶⁾ Recomandarea 6. De asemenea, în Comunicarea sa, la p. 7, Comisia „invită statele membre ca, în conformitate cu legislația națională și cu dreptul aplicabil al Uniunii, să promoveze transmiterea de informații de către autoritățile de protecție a datelor către autoritățile responsabile cu monitorizarea alegerilor, precum și monitorizarea activităților și a finanțării partidelor politice, în cazul în care rezultă din deciziile acestora sau dacă există motive întemeiate pentru a crede că o anumită încălcare are legătură cu activitățile politice ale partidelor sau ale fundațiilor politice naționale în contextul alegerilor pentru Parlamentul European”. Sublinierile adăugate.

⁽¹⁷⁾ Recomandarea 11.

⁽¹⁸⁾ Recomandările 1 până la 5 inclusiv.

a primului schimb organizat de Comisie între țările UE cu privire la cele mai bune practici electorale, în aprilie 2018. Rețeaua ar fi alcătuită din puncte de contact naționale și ar trebui să se întrunească în ianuarie și aprilie 2019⁽¹⁴⁾. Este planificată ca un proces de alertare în timp real la nivel european și ca un forum pentru schimbul de informații. Rețelele naționale, printre altele, ar avea drept scop schimbul de informații asupra chestiunilor care au capacitatea de a afecta alegerile europene, dintre autoritățile naționale cu competențe în chestiuni electorale și pentru securitate cibernetică, precum și autoritățile naționale de protecție a datelor și autoritățile sau organismele de reglementare audio-vizuală de pe plan național. Se recomandă ca aceste rețele naționale să se consulte și să coopereze cu autoritățile relevante de aplicare a legii de pe plan național, în conformitate cu legislația națională⁽¹⁵⁾ și ca, dacă este cazul, cooperarea dintre autoritățile naționale de aplicare a legii de la nivel european să poată fi facilitată de Europol. Potrivit Comisiei, „acest lucru le va permite să detecteze rapid potențialele amenințări la adresa alegerilor pentru Parlamentul European și să aplice imediat normele existente, inclusiv sancțiunile financiare disponibile, cum ar fi rambursarea contribuției publice”⁽¹⁶⁾.

6. În sfârșit, Comisia prezintă câteva recomandări⁽¹⁷⁾ pentru facilitarea transparenței în publicitatea politică înaintea alegerilor pentru Parlamentul European și încurajează statele membre să adopte măsurile adecvate în domeniul securității cibernetică și procesului electoral pentru Parlamentul European și să încurajeze activitățile de creștere a conștientizării cu terțe părți, inclusiv platformele online și furnizorii de tehnologia informației, pentru o mai bună transparență și consolidarea încrederii în procesul electoral.
7. Orientările pun accentul pe pe cadrul existent privind protecția datelor la nivelul uniunii și pe punerea în aplicare a acestuia în context electoral. Potrivit Comisiei, având în vedere că este prima dată când RGDP va fi pusă în aplicare în contextul electoral european, este important pentru toți actorii implicați în procesele electorale să înțeleagă cu claritate modul în care pot pune în aplicare cât mai bine aceste reguli. Comisia subliniază că autoritățile naționale de protecția datelor „trebuie să își exercite pe deplin competențele sporite pentru a combate eventualele încălcări”⁽¹⁸⁾.
8. La data de 18 octombrie 2018, Consiliul European a solicitat măsuri de „de protejare a sistemelor democratice ale Uniunii și de combatere a dezinformării, inclusiv în contextul următoarelor alegeri europene, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale. În această privință, măsurile propuse de către Comisie privind rețelele de cooperare cu privire la alegeri, transparența online, protecția împotriva incidentelor de securitate cibernetică, manipularea ilegală a datelor și combaterea campaniilor de dezinformare și consolidarea regulilor privind finanțarea partidelor politice europene necesită să fie examinate rapid și să primească o monitorizare operațională din partea autorităților competente”⁽¹⁹⁾.
9. La data de 25 octombrie 2018, Parlamentul European a adoptat o rezoluție care reamintește „măsurile propuse de Comisie pentru asigurarea unor alegeri europene libere și corecte, în special amendamentul legislativ care înăsprește normele privind finanțarea partidelor politice europene, creând posibilitatea impunerii de sancțiuni financiare pentru încălcarea normelor de protecție a datelor în scopul de a influența în mod intenționat rezultatul alegerilor europene” și că „prelucrarea datelor cu caracter personal de către partidele politice din UE face obiectul RGPD și că încălcarea principiilor, drepturilor și obligațiilor prevăzute în acest act legislativ va aduce cu sine amenzi și sancțiuni suplimentare”. Rezoluția consideră că „influențarea alegerilor este un risc imens pentru democrație, iar pentru a combate acest fenomen sunt necesare eforturi comune din partea furnizorilor de servicii, a autorităților de reglementare, a actorilor politici și a partidelor” și salută acest pachet al Comisiei⁽²⁰⁾. La 3 decembrie 2018, Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne din Parlamentul European a adoptat opinia sa privind Regulamentul propus⁽²¹⁾. La 6 decembrie 2018, Comisia pentru afaceri constituționale a adoptat raportul privind Regulamentul propus⁽²²⁾.

⁽¹⁴⁾ Comunicarea, p. 7 și Fișa informativă a Comisiei privind alegerile europene libere și corecte, disponibilă la: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-factsheet-free-fair-elections_en.pdf

⁽¹⁵⁾ Comunicarea, nota de subsol 20: „Este vorba în special de cazurile în care un proces electoral devine ținta unor acțiuni rău-intenționate, printre acestea numărându-se și incidentele care au în centru atacuri împotriva sistemelor informatice. În funcție de împrejurări, pot fi oportune investigații penale care pot conduce la sancțiuni penale. După cum s-a menționat mai sus, definițiile infracțiunilor și nivelul minim și maxim al sancțiunilor pentru atacurile împotriva sistemului informatic au fost armonizate prin Directiva 2013/40/UE.”

⁽¹⁶⁾ Comunicarea, p. 7.

⁽¹⁷⁾ Recomandările 7 până la 10 inclusiv și 12 până la 19 inclusiv.

⁽¹⁸⁾ Comunicarea, p. 8, punctul 3 „Aplicarea normelor de protecție a datelor în cadrul procesului electoral”.

⁽¹⁹⁾ Concluziile disponibile la: <https://www.consilium.europa.eu/media/36775/18-euco-final-conclusions-en.pdf>

⁽²⁰⁾ A se vedea punctele 10 până la 12 din Rezoluția privind utilizarea datelor utilizatorilor de Facebook de către Cambridge Analytica și impactul asupra protecției datelor P8_TA-PROV(2018)0433 [2018/2855(RSP)], disponibilă la: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2018-0433+0+DOC+PDF+V0//EN>, sublinieri adăugate.

⁽²¹⁾ Disponibil la:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=COMPARL&reference=PE-630.530&format=PDF&language=EN&secondRef=02>

⁽²²⁾ Disponibil la:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2018-0435+0+DOC+PDF+V0//EN>

10. Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor (în continuare „AEPD”) salută consultarea informală din partea Comisiei privind Regulamentul propus, Recomandarea și Orientările prealabile adoptării și faptul că parte din comentariile informale înaintate au fost luate în considerare. Totuși, autoritatea subliniază că, din cauza timpului scurt de notificare, acestea erau comentariile preliminare. Prin urmare, AEPD emite următoarele comentarii formale. În această privință, AEPD ar dori să reamintească faptul că, atunci când adoptă o propunere legislativă cu privire la protecția drepturilor și libertăților individuale în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, așa cum este cazul aici, Comisia consultă AEPD.

3. Concluzie

36. AEPD recunoaște comunicarea politică ca fiind esențială pentru participarea cetățenilor, forțelor politice și a candidaților la viața democratică și pentru dreptul fundamental la libertatea de expresie și că aceste drepturi și libertăți sunt interdependente cu dreptul în baza articolului 7 din Cartă de respectare a vieții private și de familie, a domiciliului și corespondenței și cu dreptul în baza articolului 8 din Cartă de protecție a datelor cu caracter personal.
37. AEPD recunoaște referința făcută, în special în Comunicare și Orientări, cu privire la rolul platformelor de social media și cu privire la modul în care această inițiativă ar fi în concordanță cu Codul de practică privind dezinformarea online.
38. Din perspectiva alegerilor viitoare pentru Parlamentul European din mai anul viitor și a numeroaselor alegeri naționale programate pentru 2019, AEPD recunoaște, de asemenea, recomandările pentru crearea rețelelor naționale de alegeri și a unei rețele europene de coordonare. Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor folosește această ocazie pentru a-și arăta disponibilitatea de a participa în această rețea europeană. Acest lucru ar veni în completarea acțiunea AEPD în acest domeniu, în special atelierul pe care îl organizează în februarie anul viitor.
39. De asemenea, AEPD recunoaște recomandarea către statele membre de a efectua o evaluare cuprinzătoare a riscurilor asociate alegerilor pentru Parlamentul European, din perspectiva identificării potențialelor incidente cibernetice care ar putea afecta integritatea procesului electoral și subliniază caracterul urgent al acestei chestiuni.
40. În general, AEPD consideră că, pentru o claritate suplimentară, ar fi putut fi inclusă o referință la prelucrarea datelor cu caracter personal de către Parlamentul European, Autoritatea și Comitetul, ca fiind în domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) 2018/1725 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date [anterior, Regulamentul (CE) nr. 45/2001].
41. În plus și mai specific, AEPD face câteva recomandări cu privire la regulamentul propus, printre care:
- clarificarea obiectului măsurilor și scopurile complementare ale unor asemenea sancțiuni;
 - includerea deciziilor AEPD prin care constată o încălcare a Regulamentului (UE) 2018/1725;
 - includerea unei referințe la cadrul juridic actual de protecție a datelor, pentru cooperarea dintre autoritățile naționale de supervizare privind protecția datelor și AEPD; și
 - asigurarea confidențialității schimbului de informații în contextul cooperării dintre autoritățile de supervizare a protecției datelor și Comitetul persoanelor independente.

Bruxelles, 18 decembrie 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor
